

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО
БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

*Серія «Наукові доповіді»
Випуск 20*

БРУСЛИК О. Ю., МУКОМЕЛА І. В.

**КОМІТЕТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ:
ЧАС РЕФОРМ**

**Харків
«Юрайт»
2017**

УДК 342.53(477)
ББК 67.9(4УКР)300.62
Б 89

*Серія заснована у 2012 р.
Видання рекомендовано до друку вченою радою
Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування НАПрН України
(протокол № 10 від 16.10.2017 р.)*

Рецензенти:

Петришин О. В. – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, Президент НАПрН України, завідувач кафедри теорії держави і права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслужений діяч науки і техніки України;

Савчин М. В. – доктор юридичних наук, професор, радник Голови Конституційного Суду України (2008 - 2010), директор НДІ порівняльного публічного права та міжнародного права Ужгородського національного університету;

Євсєєв О. П. – кандидат юридичних наук, доцент, науковий консультант судді Конституційного Суду України;

Соляник К. Є. – кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Редакційна колегія:

Ю. П. Битяк, д-р. юрид. наук проф.; **І. І. Бодрова**, канд. юрид. наук., доц. (заст. голов. ред.), **П. М. Любченко**, д-р. юрид. наук проф.;

О. В. Петришин, д-р юрид. наук, проф.; **С. Г. Серьогіна**, д-р. юрид. наук, проф. (голов. ред.); **І. В. Яковюк**, д-р. юрид. наук, проф.

Бруслик О. Ю., Мукомела І. В.

Б 89 **Комітети Верховної Ради України: час реформ.** – Харків : Юрайт, 2017. – 108 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 20). ISBN 978-966–2740–93–6

У науковій доповіді розглянуто особливості сучасного стану проведення парламентської реформи в Україні. Авторами досліджено перший етап реформування вітчизняного законодавчого органу – реформування комітетської системи Верховної Ради України. На основі дослідження сучасного стану конституційно-правової регламентації діяльності комітетів українського парламенту та практики їхнього функціонування, з урахуванням зарубіжного досвіду запропоновано перспективні напрямки реформування робочих органів Верховної Ради України.

Для широкого кола читачів.

ISBN 978-966–2740–93–6

УДК 342.53(477)
ББК 67.9(4УКР)300.62

© Бруслик О. Ю., Мукомела І. В., 2017
© НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2017
© «Юрайт», оформлення, 2017

THE NATIONAL ACADEMY
OF LEGAL SCIENCES OF UKRAINE

SCIENTIFIC AND RESEARCH INSTITUTE
OF STATE-BUILDING AND LOCAL SELFGOVERNANCE

*Scientific reports series
Vol. 20*

O. Y. BRUSLYK, I. V. MUKOMELA

**COMMITTEES OF VERHOVNA RADA
OF UKRAINE:
REFORM TIME**

**Kharkiv
«Yurait»
2017**

Бруслик А. Ю., Мукомела И. В. Верховная Рада Украины: время реформ

В докладе исследуется нынешнее состояние парламентской реформы в Украине. Детально раскрывается первый её этап – реформирование комитетской системы Верховной Рады Украины. Анализируется конституционно-правовая регламентация статуса комитетов, а также практика их деятельности. Акцентируется внимание на проблемных аспектах деятельности рабочих органов украинского парламента. Кроме этого, на примере комитетской системы Конгресса США, как классического представителя легислатуры с «сильной» комитетской системой, демонстрируются уроки реформирования комитетов общенационального представительного органа. Также детально исследуется нынешняя практика функционирования комитетской системы Конгресса США, выделены её слабые и сильные стороны. Рассматриваются основные положения внесенного в Верховную Раду законопроекта № 6256 о реформировании комитетской системы. Выделены перспективные направления и сформулированы конкретные предложения по реформированию комитетов украинского парламента.

Bruslyk O. Y., Mukomela I. V. Committees of Verhovna Rada of Ukraine: Reform Time

The report reveals the current state of parliamentary reform in Ukraine. Reforming of the committee parliamentary system of the Verkhovna Rada of Ukraine is revealed in detail. The constitutional-legal regulation of the status of committees is analyzed, as well as the practice of their activities. Attention is focused on the problem aspects of the activities of the working bodies of the Ukrainian parliament. In addition, the example of the committee system of the US Congress, as a classical representative of the legislature with a “strong” committee system, demonstrates the lessons of reforming the committees of the nationwide representative body. Furthermore, the current practice of functioning of the committee system of the US Congress is examined in detail, its weak and strong sides. The report scrutinize the main provisions of the draft bill № 6256 on reforming the committee system of Verkhovna Rada are submitted to considered on Ukrainian parliament. Promising directions have been identified and specific proposals have been formulated for reforming the committees system of Verkhovna Rada of Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС КОМІТЕТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ	11
<i>Висновки до Розділу 1</i>	39
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ НА ПРИКЛАДІ КОМІТЕТІВ КОНГРЕСУ США	41
2.1. Доктринально-типологічні підходи до характеристики комітетської системи парламента в зарубіжних країнах.....	41
2.2. Комітети Конгресу США.....	44
<i>Висновки до Розділу 2</i>	70
РОЗДІЛ 3. РЕФОРМУВАННЯ КОМІТЕТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ	73
3.1. Основні положення проекту Закону України «Про внесення змін до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про центральні органи виконавчої влади» щодо оптимізації роботи комітетів Верховної Ради України та співвідношення предметів	

їх відання із сферами діяльності міністерств» № 6256 від 28.03.2017 року.....	73
3.2. Перспективні напрямки реформування комітетів Верховної Ради України.....	77
Висновки до Розділу 3	94
ВИСНОВКИ	99
ДОДАТКИ	100

ВСТУП

Нинішній стан української державності можна охарактеризувати як транзитивний період інституційних перетворень. Після Революції Гідності суспільство поставило перед вітчизняним політикумом низку вимог щодо реформування державного механізму і лише деяким з них був даний старт. Мова йде про судову реформу, яка нині перебуває, як говориться, «на марші», антикорупційну, зі створенням спеціальних правоохоронних органів (НАБУ, САП), несміливі результати якої нині лише починає помічати, однак ще не відчувати, українське суспільство, а також реформа децентралізації, без конституційного оформлення якої, її успішність і незворотність будуть примарними.

Разом з тим, до пулу першочергових завдань по трансформації українського «Левіафана» чомусь не було включено реформування Верховної Ради України. На момент того, як перший постмайданний український парламент перетнув екватор своєї каденції, в суспільстві, науковому, експертному середовищі та й серед самих політичних акторів існує усталена думка, що активне реформування державності неможливе без оптимізації діяльності інституту, який покликаний здійснювати законодавче забезпечення реалізації реформаторських устремлінь.

Аналіз настроїв, які побутують в суспільстві доводить, що левову частину провини за відсутність успіхів у трансформації держави та покращенні життя, пересічні українці покладають саме на Верховну Раду України. За результатами соціологічного дослідження, яке було проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 11 жовтня 2017 року, парламент є найбільш непопулярним державним інститутом в Україні. 80,7 % наших співгромадян *не довіряють* Верховній Раді України¹.

Дані результати можна оцінювати на основі індивідуалістичного, або інституційного підходу. В першому випадку мова йде про персоніфікацію недовіри українців, тобто її аналіз через призму низки скандалів пов'язаних із депутатами, що може дати підстави дійти висновку про недовіру українців саме до нинішнього депутатського корпусу. Інституційний підхід до оцінки цього ре-

¹ Ставлення громадян України до суспільних інститутів, електоральні орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://razumkov.org.ua/uploads/socio/Press1017.pdf>